Virus maakt geen onderscheid

Covid-19: kanarie in de kolenmijn?

Jaap Maas

In mei 2020 werd Nederland opgeschrikt door clusters van coronabesmettingen onder arbeidsmigranten in slachthuizen. In Duitsland en de VS werden soortgelijke incidenten beschreven. In eerste instantie ging de discussie vooral over de werkomstandigheden en fysische condities (temperatuur en luchtvochtigheid), maar al snel werd duidelijk dat dit alleen de spreekwoordelijke top van de ijsberg betrof en dat dit niet meer was dan een uiting van een veel groter onderliggend probleem.¹ Bij de gemelde Covid-19-beroepsziekten – vooral zorgwerkers – ontbreken zzp'ers en arbeidsmigranten.²

- ▶ ¹ SZW Mv. Rapport arbeidsmigranten. Den Haag: SZW; 2021.
- ▶ ² Kerncijfers beroepsziekten 2021. Amsterdam: NCvB. beroepsziekten.nl
- ▶ ³ Côté D, Durant S, MacEachen E, Majowicz S, Meyer S, Huynh AT, et al. A rapid scoping review of COVID-19 and vulnerable workers: Intersecting occupational and public health issues. *American journal of industrial medicine*. 2021.
- ▶ ⁴ Leso V, Fontana L, Iavicoli I. Susceptibility to coronavirus (COVID-19) in occupational settings: the complex interplay between individual and workplace factors. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(3).
- ▶ ⁵ Bevolkingsgroepen met migratieachtergrond zwaarder getroffen door COVID-19. Amsterdam: GGD Amsterdam en Pharos; 2021.

Côté e.a.³ gaan in het reviewartikel in op Covid-19-transmissie als risicofactor in verschillende maatschappelijke segmenten en in het bijzonder bij beroepen waar sprake is van 'precarious'. Dit kan op verschillende manieren vertaald worden, zoals afhankelijk, gevaarlijk of onstabiel. In deze beroepen is het vaak niet mogelijk voldoende afstand te houden. Er is sprake van slechte arbeidsomstandigheden, zonder vangnet bij ziekte. Goede informatie ontbreekt en er kan zelfs sprake zijn van discriminatie en geen toegang tot medische zorg. Côté e.a. achten de kans op besmetting in deze beroepen dan ook groot. En omdat structureel toezicht ontbreekt kunnen besmettingen zich ongecontroleerd verspreiden, met alle gevolgen van dien. Een voorbeeld hiervan zagen wij →

bij de uitbraak van Covid-19 onder nertsen-
pelsdierhouderijen. Côté e.a. komen op basis
van de literatuur tot de volgende aanbevelingen:

**‘Elke overheid en
beroepsgroep zit vast
in zijn eigen beleids- en
professionele logica’**

- 1) Zorgen voor structurele arbozorg voor arbeidsmigranten en andere ‘losse’ werkenden.
- 2) Zorg voor een betere begeleiding van nieuwe werknemers en betere afstemming tussen de verschillende overheden.
- 3) Zorg voor een betere integratie tussen bedrijfs- en publieke gezondheidszorg met een betere afstemming tussen de verschillende registraties.
- 4) Betere afstemming tussen de verschillende landen.
- 5) Zorg voor betrouwbare informatiebronnen, afgestemd op de verschillende nationaliteiten.

Wisselwerking

Leso e.a.⁴ bespreken beroepsmatige risicofactoren en de wisselwerking tussen bedrijfs- en publieke gezondheid. Zij geven een overzicht van individuele Covid-19-risicofactoren. Daarbij gaat het niet alleen om de kans om besmet te worden op het werk, maar ook om factoren die kunnen bijdragen op een ernstiger beloop, zoals geslacht, leeftijd, cardiovasculaire risicofactoren, diabetes, oncologische voorgeschiedenis en overgewicht. Daarnaast weten wij ook uit Nederlandse studies dat migratie- en sociaal-economische achtergrond en vaccinatiebereidheid een rol spelen.⁵ Kenmerken die in de flexibele schil van bedrijven (arbeidsmigranten en zzp-ers) relatief zijn oververtegenwoordigd. Leso e.a. roepen op tot een integrale ‘veilig en gezond werken’-benadering en breder kijken dan alleen naar werkgebonden zaken. Ook gezondheidseducatie, lifestyle en sociaal-economische en lokale factoren moeten worden meegenomen.

Schotten slechten

Het Nederlandse stelsel wordt gekenmerkt door een scheiding tussen bedrijfs-, publieke-, curatieve en veterinaire domeinen, waarbij elke overheid en beroepsgroep vastzit in zijn eigen beleids- en professionele logica. De realiteit van het coronavirus was echter een andere; het virus maakte geen onderscheid tussen burgers, werknemers met of zonder arbeidscontract. In beide artikelen een indringend pleidooi om de schotten te slechten en de verbinding te zoeken. Eén dode kanarie is genoeg. ■